

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВІДНОВЛЕННЯ В ПОВОЄННИЙ ЧАС

©2023 РАКИТСЬКА А. О., РАКИТСЬКИЙ О. О.

УДК 330.341.1
JEL: O11; O32

Ракитська А. О., Ракитський О. О. Розвиток інвестиційно-інноваційного середовища в Україні та шляхи його відновлення в повоєнний час

У статті досліджено передумови розвитку інвестиційно-інноваційного середовища України та запропоновано шляхи його відновлення в повоєнний час. Визначено склад інвестиційно-інноваційного розвитку та наведено характеристику його компонентів. Надано характеристику вирішення загальних економічних проблем і проаналізовано можливість їх вирішення за рахунок коштів Державного бюджету України. Обґрунтовано необхідність залучення капіталу з боку міжнародних партнерів. Запропоновано ефективні шляхи використання інвестиційно-інноваційного капіталу на підприємствах України з урахуванням важливості відновлення та розвитку стратегічно важливих галузей країни в аспекті економічного відновлення. У дослідженні було використано методи вивчення та узагальнення відомостей, загальна теорія систем, системний аналіз та аналіз статистичних даних. Авторами наголошено, що стабілізація та розвиток економіки шляхом інвестиційно-інноваційного процесу дозволить змінити структуру Державного бюджету України, збільшуючи його доходи та зменшуючи видатки. Тим самим, буде надано можливість ефективніше протистояти економічній кризі, спричиненій російською агресією, а також спрямувати кошти, які мають надійти до бюджету внаслідок проведення процедури репарації на відновлення економіки країни. Важливо пам'ятати, що не існує способу відновити економіку за короткий термін, оскільки економіка сама по собі – це взаємозв'язок безлічі факторів, тому у статті обґрунтовано, що стратегія розвитку економіки має включати, насамперед, відновлення інфраструктури, будову нових заводів, інвестиції в ключові галузі нашої економіки та розвиток креативної індустрії. А це пов'язано, передусім, зі змінами в законодавстві для потенційних інвесторів з-за кордону та вітчизняних підприємців для розбудови та підтримки малого та середнього бізнесу. Висновки, зроблені в даній статті, можуть бути використані економічними суб'єктами для розробки та встановлення орієнтирів діяльності підприємств України.

Ключові слова: інновації, інвестиційно-інноваційне середовище, інвестиційно-інноваційні процеси, галузі економіки, державний бюджет, міжнародні інвестиції, повоєнне відновлення економіки.

Табл.: 2. Бібл.: 11.

Ракитська Анна Олегівна – аспірантка кафедри обліку та фінансів, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (вул. Дворянська, 2, Одеса, 65000, Україна), бухгалтер ТОВ «Рефмастер» (вул. Отамана Чепіги, 29, Одеса, 65003, Україна)

E-mail: anna.rakytka@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7811-1842>

Ракитський Олег Олександрович – магістр, кафедра економіки промисловості, Одеський національний технологічний університет (вул. Канатна, 112, Одеса, 65039, Україна)

E-mail: rakytскийoleg@gmail.com

UDC 330.341.1
JEL: O11; O32

Rakytka A. O., Rakyt'skiy O. O. Development of the Investment and Innovation Environment in Ukraine and Ways to Restore it in the Post-War Period
The article examines the prerequisites for the development of the investment and innovation environment in Ukraine and suggests ways to restore it in the post-war period. The structure of investment and innovative development is determined and a characterization of its components is presented. A characterization of solving the general economic problems is given and the possibility of solving them at the expense of the State budget of Ukraine is analyzed. The necessity of attracting capital from international partners is substantiated. Some effective ways of using investment and innovation capital at Ukrainian enterprises are proposed, taking into account the importance of restoring and developing strategically important sectors of Ukraine in terms of economic renewal of Ukraine. For the purposes of research, methods of studying and generalizing the information, general theory of systems, system analysis and analysis of statistical data were used. The authors emphasize that the stabilization and development of the economy through the investment and innovation process will allow changing the structure of the State budget of Ukraine, increasing budget revenues and reducing costs, thereby more effectively managing the processes of resolving the economic crisis caused by Russian aggression, as well as directing the funds that should be received to the budget as a result of the reparation procedure to restore the country's economy. It is important to remember that there is no way to restore the economy in a short time, since the economy itself is an interconnection of many factors, therefore the authors substantiate that the economic development strategy should include, first of all, the restoration of infrastructure, the construction of new factories, investments in key industries of the economy of our country, and development of the creative industry. This can be implemented primarily due to changes in legislation for potential investors from abroad and domestic entrepreneurs in Ukraine, directed towards developing and supporting the small and medium-sized businesses. The conclusions made in this article can be used by economic entities to develop and establish guidelines for the activities of Ukrainian enterprises.

Keywords: innovations, investment and innovation environment, investment and innovation processes, sectors of the economy, the State budget, international investments, post-war economic restoration.

Tabl.: 2. Bibl.: 11.

Rakytka Anna O. – Postgraduate Student, Department of Accounting and Finance, Odesa I. I. Mechnikov National University (2 Dvorianska Str., Odesa, 65000, Ukraine), Accountant, LLC REFMASER (29 Otamana Chepihy Str., Odesa, 65003, Ukraine)

E-mail: anna.rakytka@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7811-1842>

Rakyt'skiy Oleh O. – Master, Department of Industrial Economics, Odesa National University of Technology (112 Kanatna Str., Odesa, 65039, Ukraine)

E-mail: rakytскийoleg@gmail.com

Основною перспективою економічного розвитку більшості країн світу є розвиток інвестиційно-інноваційного середовища. Однак у період воєнного стану діяльність українських економічних суб'єктів спрямована на підтримання поточної діяльності, у тому числі з боку держави забезпечується діяльність оборонного сектора країни. Важливим завданням держави є розробка детального плану економічного відновлення з урахуванням сьогоденних реалій і чітким окресленням стратегічно важливих напрямків розвитку економіки. Разом із тим постає питання щодо джерел повоєнного економічного відновлення та ролі інвестиційно-інноваційного середовища в ньому.

Вивченням проблем розвитку інвестиційно-інноваційного середовища в умовах глобальної конкуренції займалися такі дослідники, як Т. Гринько [1], Н. Ткаленко, Т. Шестакова, І. Зелізко [2], Р. Білик [3], В. Гевко [4], В. Святогор [5] та інші науковці. Однак в умовах сьогоденного мінливого політичного та економічного середовища питання залучення капіталу з боку уряду України та міжнародних партнерів у ключові галузі економіки досі залишається недостатньо дослідженим. Особливим чинником затримки реформ в економіці країни є посилення російської агресії та руйнування інфраструктури нашої держави.

Метою статті є розгляд чинників та виявлення особливостей формування відновлення економіки в повоєнні часи в розрізі розвитку інвестиційно-інноваційного середовища, а також опис заходів, які сприятимуть більш ефективній діяльності суб'єктів економічної діяльності України.

Особливістю інновацій є відсутність узгодженої думки щодо їх визначення з боку дослідників, політиків та органів влади. Інновації відіграють важливу роль в економіці та відрізняються від поняття «створення».

Теорія економічного розвитку, розроблена австрійським економістом Й. Шумпетером, визначає важливу роль інновацій в підприємстві. У цій теорії інвестиційні інновації, кредит і максимізація прибутку є трьома ключовими елементами. Й. Шумпетер відрізняє інновацію та інноватора від творіння та творця. Інновації можуть існувати навіть без створення, а створення не обов'язково є джерелом інновацій – ключова теза, яку Йозеф Шумпетер висловив у своїй теорії.

За думкою дослідниці Т. Гринько, базисом розвитку підприємства є інноваційний потенціал, який визначає інноваційно-інвестиційний розвиток [1]. Вплив інновацій та інвестицій на процес комерційної діяльності також зазначає у своїх дослідженнях колектив авторів [2].

Становлення ринкової економіки почалося з моменту проголошення Україною незалежності, тому інвестиційно-інноваційний процес, порівняно з європейськими країнами, характеризується нарощуван-

ням меншого потенціалу протидії викликам ринкового середовища.

На думку О. Базилінської, основними складовими інвестиційно-інноваційного розвитку підприємництва є науково-технічний, економічний і соціальний компоненти. Науково-технічна складова ґрунтується на можливості комерціалізації наукових досліджень за рахунок їх зростання. Економічний компонент передбачає конкурентоспроможність на ринку, яка характеризується зростанням фінансових результатів завдяки інвестиційно-інноваційному розвитку. Соціальний компонент – це вирішення соціально значущих питань, таких як рівень зайнятості та якість життя, шляхом створення додаткових робочих місць протягом інвестиційно-інноваційного процесу [7].

Сучасний політико-економічний стан України дозволяє визначити такі воєнні та повоєнні цілі, як трансформація економіки, розвиток оборонного сектора та безпеки. Такий напрям економічного розвитку України визначається руйнівним станом інфраструктури (особливо, енергетичної та дорожньої), житлових масивів, перебоями в освітньому процесі через знищення закладів освіти або необхідності переносити процес освіти в інше місце через активні бойові дії [8].

Уряд України розробив комплексний план відновлення та розвитку економіки після закінчення війни, розрахований на 10 років. На конференції в Луганно прем'єр-міністр України Д. Шмигаль представив цей план, який отримав схвальну оцінку від міжнародних партнерів [8].

План відновлення економіки наповнений конкретними програмами та передбачає численні інноваційні проекти, тому вимагає значних капіталовкладень.

Проте на фоні кризи, спричиненої військовою агресією росії, бюджет України не може покрити такий обсяг капіталовкладень. Стан доходів та видатків Державного бюджету України за період 2020–2022 рр. наведено в *табл. 1* і *табл. 2*.

З *табл. 1* можна побачити, що податкові надходження є найбільш вагомою складовою у структурі доходів державного бюджету, однак у 2022 р. їх обсяг у питомій вазі зменшується за рахунок збільшення неподаткових надходжень в абсолютному та відносному значенні. Водночас збільшується обсяг коштів від закордонних країн і міжнародних організацій в абсолютному та відносному значенні.

Загалом у 2022 р. порівняно з 2020 р. доходи державного бюджету зросли на 711378,9 млн грн. Це відбулося завдяки таким факторам: податкові надходження зросли на 98648,8 млн грн, неподаткові надходження зросли на 133380,8 млн грн, доходи від операцій з капіталом збільшились на 531,6 млн грн, кошти від закордонних країн і міжнародних організацій збільшилися на 480061 млн грн.

Таблиця 1

Структура доходів Державного бюджету України, 2020–2022 рр.

Показник	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення, 2022/2020 рр.
	Сума, млн грн	% до підсумку	Сума, млн грн	% до підсумку	Сума, млн грн	% до підсумку	
Податкові надходження	851115,6	79,10	1107090,9	85,37	949764,4	53,14	98648,8
Неподаткові надходження	212946,9	19,79	175358	13,52	346327,7	19,38	133380,8
Доходи від операцій із капіталом	79,4	0,01	328,7	0,03	611	0,03	531,6
Кошти від закордонних країн і міжнародних організацій	1029,7	0,10	1289,9	0,10	481090,7	26,92	480061
Цільові фонди	187,1	0,02	209,4	0,02	136,2	0,01	-50,9
Офіційні трансферти	10658	0,99	12576,1	0,97	9465,6	0,53	-1192,4
Разом	1076016,7	100	1296852,9	100	1787395,6	100	711378,9

Джерело: складено на основі [9].

Таблиця 2

Структура видатків Державного бюджету України, 2020–2022 рр.

Показник	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення, 2022/2020 рр.
	Сума, млн грн	% до підсумку	Сума, млн грн	% до підсумку	Сума, млн грн	% до підсумку	
Загально-державні функції	163849,4	12,72	206643,1	13,87	201999,1	7,47	38149,7
Оборона	120374,1	9,35	127527,3	8,56	1142872,4	42,24	1022498,3
Громадський порядок, безпека, судова влада	157672,5	12,24	174409,6	11,70	443323,2	16,39	285650,7
Економічна діяльність	168889	13,11	180989,9	12,14	95368,4	3,53	-73520,6
Охорона навколишнього середовища	6636,8	0,52	8200,2	0,55	4714,1	0,17	-1922,7
Житлово-комунальне господарство	88,5	0,01	164,1	0,01	528,6	0,02	440,1
Охорона здоров'я	124925,3	9,70	170505,2	11,44	184267,8	6,81	59342,5
Духовний та фізичний розвиток	9826,4	0,76	15970,3	1,07	11051,3	0,41	1224,9
Освіта	52857,3	4,10	63837,1	4,28	58508,1	2,16	5650,8
Соціальний захист та соціальне забезпечення	322720,3	25,06	339278,9	22,77	425987	15,75	103266,7
Міжбюджетні трансферти	160177,1	12,44	202733,3	13,60	136803,3	5,06	-23373,8
Разом	1288016,7	100	1490258,9	100	2705423,3	100	1417406,6

Джерело: складено на основі [9].

Проте збільшення доходів державного бюджету стримується зменшенням таких чинників: цільові фонди зменшились на 50,9 млн грн, офіційні трансферти – на 1192,4 млн грн.

Розглянемо структуру видатків Державного бюджету України в період 2020–2022 рр.

З табл. 2 можна побачити, що найбільшу частку у структурі видатків державного бюджету до 2022 р. складав соціальний захист і соціальне забезпечення

(322720,3 млн грн, або 25,06% у 2020 р. і 339278,9 млн грн, або 22,77% у 2021 р.). Проте у 2022 р. значно зросли витрати на оборону країни, тому стаття видатків «Оборона» склала 1142872,4 млн грн, або 42,24%.

Загалом відбулося збільшення обсягу видатків державного бюджету на 1417406,6 млн грн у 2022 р. порівняно з 2020 р. Це сталося через збільшення видатків на: загальнодержавні функції – на 38149,7 млн грн; оборону – на 1022498,3 млн грн; громадський по-

рядок, безпеку, судову владу – на 285650,7 млн грн; житлово-комунальне господарство – на 440.1 млн грн; охорону здоров'я – на 59342,5 млн грн; духовний і фізичний розвиток – на 1224.9 млн грн; освіту – на 5650.9 млн грн; соціальний захист і соціальне забезпечення – на 103266.7 млн грн.

Водночас зменшилися видатки на: економічну діяльність – на 73520,6 млн грн; охорону навколишнього середовища – на 1922,7 млн грн; міжбюджетні трансферти – на 23373,8 млн грн.

З даних табл. 1 і табл. 2 можна побачити значне перевищення видатків над надходженнями державного бюджету. Можна говорити про бюджетну небезпеку, оскільки платоспроможний стан України характеризується незбалансованістю та відносною неефективністю використання фінансових коштів бюджетної системи. Тому важливим кроком при активізації інвестиційно-інноваційного процесу є залучення міжнародних інвестицій.

Інвестиції від західних партнерів дозволять забезпечити перезапуск діяльності великих промислових підприємств і мають включати в себе не лише грошові вливання, а й технології та ноу-хау, оскільки діяльність великих підприємств є значним джерелом податкових надходжень до державного бюджету [10].

Підтримка й активізація інвестицій у малий і середній бізнес (МСБ) також позитивно вплине на стан Державного бюджету України, оскільки МСБ забезпечує підвищення рівня зайнятості населення через створення робочих місць.

Інвестиційно-інноваційна діяльність сприятиме досягненню українськими підприємствами європейських стандартів, що дозволить їм зміцнити свої позиції на вітчизняному ринку та бути конкурентоспроможними при виході на міжнародні ринки [10].

Державна інноваційна політика країн світу формувалася в різні часові рамки з урахуванням особливостей національних економік. Одні країни рухалися до інноваційного розвитку планомірно, інші робили прорив у результаті державної політики.

Наприклад, Німеччину сьогодні можна вважати однією із найбільш провідних країн у плані наукових досліджень і академічної освіти. Саме завдяки успіхам у наукових дослідженнях вона є чемпіоном із експорту хайтек-продукції (12% від обсягу світової торгівлі) і лідером у галузі інновацій серед країн Європейського Союзу (ЄС). Також Німеччина входить до групи із небагатьох країн, які інвестують понад 2,5% свого валового внутрішнього продукту в дослідження та технічні розробки. Політики та керівництво німецьких закладів вищої освіти провели низку реформ, суть яких – подальший розвиток та інтернаціоналізація Німеччини як наукового регіону. До них належить прийнята у 2008 р. «Ініціатива кваліфікації», яка проходить під гаслом «Підйом завдяки освіті» і пропонує різні програми підтримки протягом усієї кар'єри. До інших

успішних заходів слід віднести «Ініціативу переваги», в ході якої було визначено низку міжнародно орієнтованих шкіл докторантів і елітних кластерів; «Пакт про вищу школу-2020», «Хайтек-стратегію», «Пакт на підтримку наукових досліджень та інновацій», а також «Стратегію з інтернаціоналізації». Завдяки своїм успіхам у наукових дослідженнях Німеччина у 2014 р. стала першою країною в ЄС, яка запропонувала стратегію щодо подальшого формування Європейського науково-дослідного простору (EFR).

Китай також ефективно реалізує стратегію інноваційного розвитку, в результаті в країні зафіксовано 6,7% зростання ВВП у першому півріччі 2016 р., що дозволило їй залишатися одним із головних «рушіїв» світового економічного зростання.

Нині ж провідні позиції серед країн Європи щодо розвитку інновацій займає Швеція, яка у 2004 р. першою розробила стратегію інноваційної політики і на сьогодні має найсприятливіші умови формування інноваційних можливостей для малого та середнього бізнесу.

Найцікавіший досвід реалізації інноваційної політики у Франції, де з 1989 р. уряд працює над створенням загальнонаціональної мережі трансферу технологій. Головне завдання, яке він виконує у сфері інноваційної політики, – це ефективне використання ресурсів і створення інституційного середовища для дифузії інновацій, передусім у промисловості [6].

Розвиток ключових галузей економіки, таких як машинобудування, залізорудна та металургійна промисловість; добування нафти і газу; нафтопереробка; хімічна та фармацевтична промисловість, має бути предметом особливої уваги при розробленні плану економічного відновлення в розвитку інвестиційно-інноваційного середовища. Для цих галузей мають бути передбачені особливі чіткі умови фінансування, які сприятимуть швидшому піднесенню галузей [10].

Інноваційна політика в повоєнний період повинна здійснюватися в системній інтеграції з механізмами ринкової економіки з метою створення сприятливого внутрішнього інноваційного середовища та стимулювання інвестиційного процесу в різних галузях на національному рівні для досягнення довгострокових соціально-економічних цілей і завдань відтворення якісного основного капіталу шляхом верифікації цільових прогнозів науково-технічного розвитку та застосування комплексної методології розробки державних програм, інвестиційних та інноваційних проектів і програм [11].

ВИСНОВКИ

Вирішення питань з розвитку інвестиційно-інноваційного середовища є нагальним питанням уряду України в повоєнний час, оскільки це дозволить відновити позиції підприємств і вийти на міжнародні

ринки. Стабілізація та розвиток економіки завдяки інвестиційно-інноваційному процесу дозволить змінити структуру Державного бюджету України, збільшуючи доходи та зменшуючи видатки, тим самим ефективніше управляти процесами вирішення економічної кризи, спричиненої російською агресією.

Важливо пам'ятати, що не існує способу відновити економіку за короткий термін, оскільки економіка сама по собі – це взаємозв'язок безлічі факторів, тому це процес довгий, особливо враховуючи те, що економіка мала проблеми ще до початку війни. Для того, щоб відновити економіку України після завершення війни, стратегія розвитку економіки має включати в себе відновлення інфраструктури, будову нових заводів, інвестиції в ключові галузі нашої економіки (особливо пов'язані із промисловістю та відновленням туризму). Також необхідним є перегляд законодавства для того, щоб воно було сприятливим і, головне, зрозумілим (щоб виключити ситуації, коли одне й те саме твердження можна трактувати різними способами) для потенційних іноземних інвесторів та вітчизняних підприємців, які хотіли б вести свій бізнес в Україні, оскільки слід пам'ятати, що сприяння розвитку бізнесу – це зменшення кількості безробітних (менше навантаження на бюджет держави), податкові надходження в Україну, збільшення ВВП і розвиток української економіки загалом. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- Гринько Т. В. Щодо інноваційного потенціалу як складової інноваційної активності підприємства. *Економіст*. 2010. № 2. С. 56–58.
- Ткаленко Н., Shestakovska T., Zelisko I. Mechanism of Commercialization of Innovative Technologies in the Agroindustrial Sector. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*. 2019. Vol. 8. Iss. 4S. P. 57–62.
DOI: <https://doi.org/10.35940/ijrte.D1022.1184519>
- Білик Р. С. Особливості розвитку інноваційного середовища в Україні в умовах глобальної конкуренції. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2015. Т. 23. Вип. 4. С. 27–35. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/visnik/fmecon/program_5e4ba33c5d2c8.pdf
- Гевко В. І. Інноваційна політика держави як чинник соціально-економічного розвитку. *Агросвіт*. 2020. № 10. С. 136–143.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.10.136>
- Святогор В. В. Теоретичні основи державної інноваційної політики і її складників. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій»*. 2016. Т. 24. Вип. 7. С. 258–271.
DOI: <https://doi.org/10.15421/191629>
- Tohidi H., Jabbari M. M. The Important of Innovation and its Crucial Role in Growth, Survival and Success of Organizations. *Procedia Technology*. 2012. Vol. 1. P. 535–538.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.protcy.2012.02.116>
- Базилінська О. Державне регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва. *Проблеми та перспективи економіки та управління*. 2022. № 4. С. 27–38.
DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-27-38](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-27-38)
- Платформа повоєнної інноваційної трансформації України. URL: <https://svit.kpi.ua/2022/09/15/платформа-повоєнної-інноваційної-тр/>
- Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
- Богдан Т. Відбудова економіки: напрямки, важелі, інститути / Економічна правда. 25.04.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/25/686208/>
- Яцкевич І. В. Інноваційна політика України у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>

REFERENCES

- Bazilinska, O. "Derzhavne rehuliuвання innovatsiino-investytsiinoho rozvytku pidprijemnytstva" [State Regulation of Innovative and Investment Entrepreneurship Development]. *Problemy ta perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4 (2022): 27-38.
DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4\(32\)-27-38](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2022-4(32)-27-38)
- Bilyk, R. S. "Osoblyvosti rozvytku innovatsiinoho sere-dovyshcha v Ukraini v umovakh hlobalnoi konkurent-sii" [Peculiarities of the Development of the Innovative Environment in Ukraine in Conditions of Global Competition]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu*, vol. 23, iss. 4 (2015): 27-35. https://www.dnu.dp.ua/docs/visnik/fmecon/program_5e4ba33c5d2c8.pdf
- Bohdan, T. "Vidbudova ekonomiky: napriamky, vazheli, instytuty" [Reconstruction of the Economy: Directions, Levers, Institutions]. *Ekonomichna pravda*. April 25, 2022. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/25/686208/>
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <https://www.ukrstat.gov.ua/>
- Hevko, V. I. "Innovatsiina polityka derzhavy yak chynnyk sotsialno-ekonomichnoho rozvytku" [State Innovation Policy as a Factor of Socio-Economic Development]. *Ahrosvit*, no. 10 (2020): 136-143.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.10.136>
- Hrynkо, T. V. "Shchodo innovatsiinoho potentsialu yak skladovoi innovatsiinoi aktyvnosti pidprijemstva" [Regarding the Innovative Potential as a Component of the Innovative Activity of the Enterprise]. *Ekonomist*, no. 2 (2010): 56-58.
- "Platforma povoiennoi innovatsiinoi transformatsii Ukrainy" [Platform for the Post-war Innovative Transformation of Ukraine]. <https://svit.kpi.ua/2022/09/15/платформа-повоєнної-інноваційної-тр/>
- Sviatohor, V. V. "Teoretychni osnovy derzhavnoi innovatsiinoi polityky i yii skladnykiv" [Theoretical Foundations of the State Innovation Policy and Its Components]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriiia «Menedzhment innovatsii»*, vol. 24, no. 7 (2016): 258-271.
DOI: <https://doi.org/10.15421/191629>

Tkalenko, N., Shestakovska, T., and Zelisko, I. "Mechanism of Commercialization of Innovative Technologies in the Agroindustrial Sector". *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, vol. 8, no. 4C (2019): 57-62.
DOI: <https://doi.org/10.35940/ijrte.D1022.1184519>

Tohidi, H., and Jabbari, M. M. "The Important of Innovation and its Crucial Role in Growth, Survival and Success of Or-

ganizations". *Procedia Technology*, vol. 1 (2012): 535-538.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.protcy.2012.02.116>

Yatskevych, I. V. "Innovatsiina polityka Ukrainy u plisia-voiennyi period" [Innovation Policy of Ukraine in the Postwar Period]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 39 (2022).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-53>

УДК 330.15:332.12
JEL: H11; H56; H70; L32; O20; R10
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-76-85>

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

©2023 БОГУСЛАВСЬКА С. І.

УДК 330.15:332.12
JEL: H11; H56; H70; L32; O20; R10

Богуславська С. І. Використання інструментів державно-приватного партнерства для повоєнного відновлення економіки України

Мета статті полягає у встановленні можливостей і ризиків використання інструментів державно-приватного партнерства (ДПП) для повоєнного відновлення економіки України, яке, враховуючи масштаби ушкоджень і руйнувань підприємств та інфраструктури, потребуватиме значних капіталовкладень, людських ресурсів та часу. Державно-приватне партнерство як процес взаємодії держави та приватного сектора з метою реалізації певних проєктів чи програм, спрямованих на розвиток економіки, інфраструктури, науки, освіти, охорони здоров'я та інших сфер, має значний потенціал для забезпечення повоєнного відновлення. У статті визначено головні аспекти, що обумовлюють важливість ДПП для повоєнного розвитку економіки України, а також розвинуто термінологічний апарат державно-приватного партнерства та виокремлено його ключові елементи як економічної категорії. До переваг ДПП порівняно з іншими інструментами відновлення економіки після війни, особливо в контексті сприяння стійкому та швидкому відновленню, віднесено: швидкість та ефективність; можливість залучення приватного капіталу; інноваційність; ефективність управління ресурсами; стимулювання конкуренції; міжнародну підтримку; потенційну можливість ринкової експансії; розвиток локальних партнерств; суттєвий соціальний вплив та інші. Здійснено огляд результатів впровадження проєктів державно-приватного партнерства в різних сферах економіки. Окреслено основні виклики та перешкоди для розвитку державно-приватного партнерства. Серед останніх до найбільш значущих віднесено: високий рівень корупції та низький рівень довіри суспільних інститутів до державних органів; недостатнє правове регулювання та недостатній рівень підготовки кадрів для ефективного менеджменту проєктів. Особливу увагу приділено ризикам впровадження ДПП в Україні та заходам, що дозволять вчасно ідентифікувати та подолати такі ризики. Обґрунтовано, що нагальним завданням для ефективного впровадження державно-приватного партнерства є створення сприятливого середовища, яке є ключовим фактором залучення інвестицій, сприяння економічному зростанню та поліпшення життя населення. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення інструментарію оцінювання проєктів державно-приватного партнерства в Україні.

Ключові слова: регіон, планування регіонального розвитку, прогнозування розвитку регіону, повоєнне відновлення економіки, регіональне управління.

Табл.: 2. **Бібл.:** 38.

Богуславська Світлана Іванівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та державної служби, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (бульв. Шевченка, 81, Черкаси, 18031, Україна)

E-mail: boguslavskaya1980@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6834-9765>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/Q-2632-2017>

UDC 330.15:332.12
JEL: H11; H56; H70; L32; O20; R10

Bohuslavska S. I. The Use of Public-Private Partnership Instruments for the Post-War Recovery of Ukraine's Economy

The aim of the article is to identify the opportunities and risks of using instruments of public-private partnership (PPP) for the post-war recovery of Ukraine's economy, which, given the scale of damage and destruction of enterprises and infrastructure, will require significant investments, human resources, and time. Public-private partnership as a process of interaction between the State and the private sector in order to implement certain projects or programs aimed at developing the economy, infrastructure, science, education, health care and other areas has significant potential for ensuring the post-war recovery. The article identifies the main aspects that determine the importance of PPP for the post-war development of the Ukrainian economy, as well as develops the terminological apparatus of public-private partnership and highlights its key elements as an economic category. The advantages of PPP compared to other instruments of economic recovery after the war, especially in the context of promoting a resilient and rapid recovery, include: speed and efficiency; the possibility of attracting private capital; innovativeness; resource management efficiency; stimulation of competition; international support; potential for market expansion; development of local partnerships; significant social impact, and others. A review of the results of the implementation of public-private partnership projects in various sectors of the economy is carried out. The main challenges and obstacles to the development of public-private partnership are outlined. Among the latter, the most significant are: a high level of corruption and a low level of trust of public institutions in the State bodies; insufficient legal regulation and insufficient level